

REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut

II:2

2011-10-06

S2011/6356/FST

S2011/8808/FST

Socialstyrelsen

(delvis)

106 30 Stockholm

Uppdrag att genomföra en pilotundersökning om anhörigomsorgens omfattning och dess konsekvenser

---

1 bilaga

Regeringens beslut

Socialstyrelsen ges i uppdrag att i samverkan med Statistiska centralbyrån (SCB) genomföra en pilotundersökning om anhörigomsorgens omfattning och konsekvenser. Inriktning på frågor som undersökningen ska omfatta framgår av *bilagan*.

Regeringen beslutar att 500 000 kronor får användas under 2011 till uppdraget från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslag 5:1 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken anslagspost 8 utvecklingsmedel. Medlen utbetalas engångsvis till Socialstyrelsen efter rekvisition från Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska hänvisa till det diarienummer som uppdragsbeslutet har.

Socialstyrelsen ska senast den 1 september 2012 redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Medel som inte använts inom ramen för uppdraget ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 1 oktober 2012.

Ärendet

Under mer än tio års tid har stimulansbidrag utgått till kommunerna för att de ska utveckla stöd till anhöriga som vårdar eller stödjer främst äldre närstående. Socialstyrelsen har haft i uppdrag att utbetala stimulansbidrag till kommunerna samt att följa upp utvecklingen.

Den 1 juli 2009 ändrades bestämmelse 5 kap. 10 § i socialtjänstlagen (2001:453) så att kommunerna är skyldiga att stödja personer som vårdar eller stödjer närstående. Socialstyrelsen har regeringens uppdrag (dnr S2009/5077/FST) att utarbeta vägledning, följa upp och utvärdera konsekvenserna av den ändrade bestämmelsen i socialtjänstlagen.

SCB fick 2007 i uppdrag att utöka undersökningen om levnadsförhållanden (dnr S2007/407/VS). Uppdraget innebär att urvalet av antalet personer 65 år och äldre har fördubblats och antalet intervjufrågor kring äldres hälsa och anhörigomsorg har utökats. Undersökningen ska genomföras årligen och SCB får 2 000 000 kronor årligen för uppdraget.

Bakgrund

Regeringen anser att det är angeläget att försöka identifiera omsorgsgivare i befolkningen, omfattningen av omsorgsgivandet och vilka konsekvenser detta har för dem som ger vård och omsorg. Omsorg människor emellan är mycket omfattande och utgör en självklar del av livet för de allra flesta. Vi vet dock ganska litet om personer som ger stöd och omsorg till närstående. Merparten av data som finns utgår från mottagarens perspektiv. Bäst kunskaper finns om omfattningen på den vård och omsorg som ges till äldre personer och då framförallt sammanboende äldre. Situationen för bl.a. anhöriga till de svårast sjuka äldre och omsorgsgivande i yngre åldrar behöver undersökas.

Det finns i dag inte någon officiell eller annan statistik att tillgå vad gäller samhällets stöd till anhöriga och andra personer som vårdar eller stödjer närstående eller omsorgsgivandets konsekvenser för den som ger omsorg. Det krävs därför ett utvecklingsarbete för att få en bild av samhällets stöd till anhöriga, dess kvalitet och effekter. Detta för att ge kommunerna underlag att förbättra sina kunskaper om förutsättningarna för anhöriga och andra omsorgsgivare.

Närmare om uppdraget

Uppdraget ska ge en bild bl.a. av i vilken omfattning stöd, vård och omsorg ges av anhöriga och andra personer i olika åldrar. Uppdraget ska visa på vilka konsekvenser omsorgsättagandet får för den anhörigas hälsa, på anhörigas möjligheter att förvärvsarbeta, ekonomi samt social situation.

För att synliggöra situationen för anhöriga och andra omsorgsgivare är det dels nödvändigt att belysa familje- och boendeförhållanden, dels få en uppfattning om både tillsyn, stöd, omsorg och serviceinsatser. Det är också nödvändigt att göra en analys baserad på skillnader mellan män respektive kvinnor.

Målgruppen för undersökningen är personer 20 år och äldre som hjälper, stödjer eller vårdar en närstående. Enligt propositionen Stöd till personer som vårdar eller stödjer närstående (prop. 2008/09:82) avses med anhöriga föräldrar, far- och morföräldrar, barn och barnbarn, andra släktingar, maka/make, sambo och särbo, grannar och vänner.

Resultaten ska huvudsakligen redovisas enligt den kvalitetsdeklaration som gäller för den officiella statistiken (se vidare MIS 2001:1, SCB) eller på liknande sätt. Registerdata ska i största möjliga utsträckning användas för att inhämta variabler.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Karin Hellqvist

Likalydande till
Statistiska centralbyrån

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Finansdepartementet/SMS
Utbildningsdepartementet/JÄM
Arbetsmarknadsdepartementet/AA
Socialutskottet
Ekonomistyrningsverket
Riksrevisionen
Statskontoret
Sveriges Kommuner och Landsting

Inriktning på frågor i undersökningen om anhörigomsorgens omfattning och effekter

Utgångspunkten för en undersökning är ett urval i den vuxna befolkningen (20 år och äldre).

Studien ska belysa givandet av hjälp, stöd eller vård i befolkningen:

- Vem ger och vem får stöd och/eller omsorg?
- Orsak till behovet av stöd och/eller hjälp (sjukdom/ar, åldrande, funktionsnedsättning etc.).
- Vilken/vilka typ av insats/insatser ger man?
- Omfattning och varaktighet på insatserna.
- Vilka andra insatser har personen – ideella, offentliga, privat (frivilligorganisationer, kommunala insatser, hushållsnära tjänster)?
- Konsekvenser för givarens hälsa, fritid, sociala relationer, familjesituation, arbetskraftsdeltagande och ekonomi.
- Vilka effekter har givandet för den närstående – mervärde, bundenhet, beroende etc.?
- Har anhöriga erbjudits stöd, tillräckligt stöd. Vilket stöd anser sig den anhöriga behöva?

Insamlade uppgifter ska analyseras med avseende bl.a. på ålder, kön, familjesituation, boendeförhållande, relation till mottagaren av insatser, utbildning, hälsa, arbetsmarknadsdeltagande, ekonomisk situation, fritid och sociala relationer samt geografi/regionalt perspektiv.